

Väkirehun lisäys saa lehmät lypsämään kesällä

Auvo Sairanen, MTT

Laitumen kasvu vaihtelee huomattavasti kesän mittaan. Sääolosuhteista johtuvaa vaihtelua voidaan helpoimmin tasata väkirehulla. Väkirehuruokinnan määrä riippuu tavoitellusta keskituotoksesta. Lypsykauden vaiheen tai laitumen laadun vaihtelun merkitys ei ole niin suuri.

Näin ruokintakoe tehtiin

MTT:ssä tutkittiin väkirehulisäyksen vaikutusta maitotuotokseen. Teollista täysväkirehuseosta annettiin eläimille 0–12 kiloa vuorokaudessa. Erillinen väkirehuruokinta ei ole välttämätön silloin, kun lehmät laiduntavat ympäri vuorokauden ja saavat hyvälaatuisia laidunrehua riittävän määrän eli yli 20 kiloa kuiva-ainetta vuorokaudessa kivennäisliisän kanssa. Tämä määrä riittää turvaamaan myös keväällä poikineiden lehmien energiantarpeen ja hyvinvoinnin.

Väkirehu lisää maitotuotosta

Väkirehun lisäys on kuitenkin taloudellisesti perusteltua myös hyvällä laitumella. Maitotuotos nimittäin nousee tasaisesti eli 0,89 kiloa annettua lisäväkirehukiloa kohti aina 9 kiloon asti. Tämän jälkeen maitotuotos ei enää lisääny yhtä nopeasti. Väkirehulisäys vähentää maidon rasvapitoisuutta, joten kokeessa energiakorjattu maitotuotos ei noussut ollenkaan 9 ja 12 kilon välillä.

Väkirehulisäyksen kannattavuus vaatii laskentaa

Oheisesta taulukosta saatavien maitotuotosvasteiden, maitotilityksen ja rehun ostohinnan, perusteella jokainen voi arvioida kannattavan väkirehutäydennyksen määrää. Viljaväkirehu on teolliseen rehuun verrattuna edullisempaa, mutta lehmät myös lypsävät sillä vähemmän. Lisäksi on huomioitava, että maidon hinta muuttuu kausihinnoittelun ja mahdollisen maitokiintiön ylityssakon vuoksi. Tila- ja maakiintiön ylittyessä tuotantoa kannattaa rajoittaa silloin, kun maidon kausihinta on alimmillaan eli loppukevällä ja alkukesällä. Väkirehun määrää muuttamalla maitotuotosta voidaan säädellä joustavammin kuin esimerkiksi aikaistamalla lehmien poistoja.

Väkirehulla hyvä tuotosvaste

Sisäruokintakaudella tuotoksen mukaiseen väkirehutäydennykseen ei juuri ole tarvetta, kun käytetään hyvälaatuisia säilörehua. Sen sijaan laitumella lehmät joutuvat kokoamaan nurmirehun laajalta alalta. Niinpä

perusrehun saatavuus on käytännössä rajoitetumpaa verrattuna sisäruokintakautteen. Tämä voi selittää sen, miksi laidunkaudella väkirehun tuotosvaste on suurempi verrattuna hyvin sulavalla säilörehulla saataviin talvikauden tuloksiin. Jos lehmien nurmirehun saantia rajoitetaan, hyötyvät suurituottoiset eläimet lisäväkirehusta enemmän kuin matalatuottoiset. Laidunkokeissa on saatu tästä viitteitä, mutta erot eri tuotosluokkien välillä suhteessa tuotosvasteisiin eivät ole selviä. Lehmien jakaminen laitumella tuotoksen mukaan kahteen tai kolmeen tuotosluokkaan on perusteltua, mutta tiheä tuotosluokkaporrastus on kuitenkin tarpeeton.

Alkukesän väkirehulisäys harkiten

Alkukesällä nurmi on erilaista kuin myöhemmin laidunkaudella. Väkirehun tuotosvasteet ovat kesäkuussa loppukesään verrattuna hieman pienempiä etenkin energiakorjattuna maitona mitattuna. Heikentynyt tuotosvaste ja matalimmillaan oleva maidon hinta pienentävät väkirehutäydennyksen kannattavuutta. Juhannuksen ja elokuun lopun välillä laitumen laatu riippuu laidunkierron onnistumisesta eikä niinkään kuukaudesta. Niinpä väkirehutäydennys voi alkukesällä olla pienempi verrattuna loppukesään.

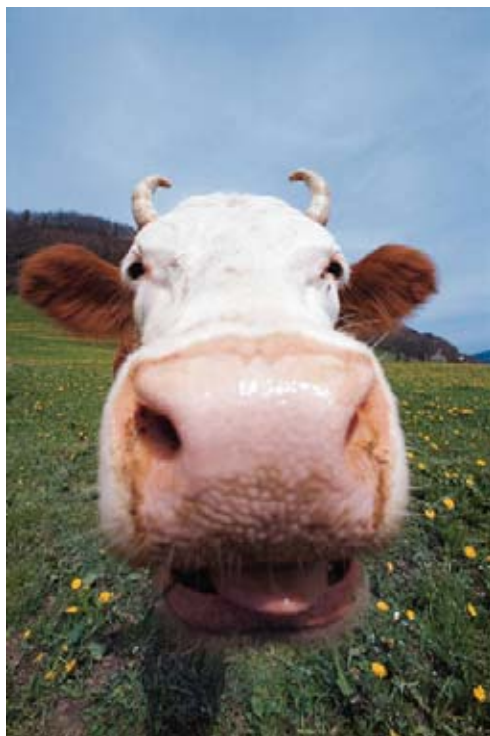
Väkirehun määrän ei tarvitse olla tiukasti sidottu kesän ajankohtaan tai lehmäkohtaiseen tuotokseen. Tämä mahdollistaa väkirehun käytön täydentämään hetkellisesti puutteellista laitumen määrää. Laidunala voi olla vanhempia suosituksia pienempi, jolloin päästään parempaan laidunrehun hyväksikäyttöön. Nurmen kasvu hidastuu voimakkaasti juhannuksen jälkeen. Niukkasateisena aikana heinäkuun alussa pieni laidunala ei riitä kattamaan lehmien rehutarvetta. Niinpä väkirehun määrää ja/tai muuta puskurirehua on lisättävä, jotta lohkokierto ei tule suunniteltua nopeammaksi. Osittaislaiduntamisessa päivittäin saatavilla oleva säilörehu tasaa laitumen määrän muutoksia, joten väkirehumäärä voidaan pitää vakiona.

Lisärehun tarpeen ja laidunpinta-alan laskemista kesän eri kuukausina helpottaa internetissä osoitteessa <http://www.mtt.fi/atu/psa/tuloksia.htm> oleva esimerkki. Laskelmaan tallennetaan tilan omat lähtötiedot kuten eläinmäärä ja käytettävissä oleva laidunala. Laskentaesimerkin periaatteita on selostettu myös juuri ilmestyneessä, ProAgrian julkaisussa Laiduntaminen kannattaa.

Lisätietoja: auvo.sairanen@mtt.fi
puh. (017) 264 4823

Väkirehun lisäyksen vaikutus maitotuotokseen.

		Väkirehun määrä kg/vrk				
Koe ja vuosi		0	3	6	9	12
Koe 1 2000	Maito, kg	26,2	28,4	31,8	33,7	
	Valkuainen, g kg ⁻¹	31,7	32	32,5	32,4	
	Rasva, g kg ⁻¹	38,8	38,6	35,8	35,0	
Koe 2 2001	Maito, kg		25	27,3	30,1	
	Valkuainen, g kg ⁻¹		32,7	32,6	33,3	
	Rasva, g kg ⁻¹		38,6	36	36,7	
Koe 3 2002	Maito, kg			30,1	33,1	34,0
	Valkuainen, g kg ⁻¹			33,5	33,5	32,9
	Rasva, g kg ⁻¹			38,5	37,6	35,5

Lehmä hyötyy väkirehusta, vaikka tarjolla olisi hyvää laiduntakin.